

GELİR DAĞILIMINDA ADALETİN SAĞLANMASINA YÖNELİK YAKLAŞIMLAR: TEORİK BİR BAKIŞ

APPROACHES TO ENSURE JUSTICE IN INCOME DISTRIBUTION: A THEORETICAL PERSPECTIVE

Adnan ÇALIŞKAN*

* Dr. Öğr. Üyesi, Dış Ticaret Pr.
Bandırma Meslek Yüksekokulu,
Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi
acaliskan@bandirma.edu.tr

ORCID ID:
0000-0002-3418-5694

Başvuru Tarihi/ Received:
20.08.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 21.12.2022

Özet

Ekonomik büyümeyi sağlamak ülkelerin temel makro ekonomik amaçları arasında yer almaktadır. Ülkeler bir taraftan ekonomik büyümeye bağlı olarak gelir düzeylerini arttırmaya çalışırken diğer taraftan da gelir dağılımında adaletin sağlanması üzerinde durmaktadır. Günümüzde gelir dağılımında adaletin sağlanması, sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin değil gelişmiş ülkelerinde üzerinde durduğu önemli bir konudur. Gelir dağılımına ilişkin yapılan araştırmalar, bir ülkede zengin ile yoksul arasındaki gelir farklılığının nasıl değiştiğini ortaya koymak suretiyle toplumların sosyal ve politik yapılarını anlama imkânı sunmaktadır. Literatürde gelir dağılımına yönelik birçok çalışma yer almaktadır. Yapılan çalışmalar gelir dağılımında adaletin sağlanması amacı ile ekonomik ve sosyal alanda gelişme sağlanması arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın amacı, tarihsel süreç çerçevesinde gelir dağılımı konusuna ilişkin ortaya atılan teorileri ve bu alanda yapılmış olan çalışmaları karşılaştırmalı analiz yöntemi ile ortaya koymaktır. Gelir dağılımında adaletin sağlanması, gelirin yeniden dağıtımı ile mümkündür. Bu nedenle gelirin yeniden dağıtımını teorik bağlamda tartışılması gerekmektedir. Devletin maliye politikası araçları ile gelirin yeniden dağıtımını gerçekleştirmesi, birincil gelir dağılımına göre daha eşitlikçi olduğu söylenebilir. Bu çalışmada gelir dağılımına ilişkin yapılan gerek teorik gerekse ampirik çalışmalara ve iktisadi düşüncede gelir dağılımına yönelik ortaya atılan teorilere yer verilmiştir. Çalışma sonucunda, makro yaklaşımlar çerçevesinde devletin gelir dağılımına müdahale etmesi, gelir dağılımında adaletsizliği azaltacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gelir Dağılımı; Ekonomik Büyüme; Gelir Dağılımı Teorileri.

Abstract

One of the primary macroeconomic objectives of nations is to maintain economic growth. While countries try to increase their income levels depending on economic growth, they also focus on ensuring justice in income distribution. Today, emerging and undeveloped nations as well as wealthy nations focus on the importance of ensuring justice in income distribution. Research on income distribution provides the opportunity to understand the social and political structures of societies by revealing how the income difference between the rich and the poor in a country changes. There are many studies on income distribution in the literature. Studies show that there is a positive relationship between the aim of ensuring justice in the distribution of income and the provision of economic and social development. The aim of this study is to reveal the theories put forward on the issue of income distribution in the historical process and the studies done in this field with the comparative analysis method. By all means, achieving justice in income distribution is possible by redistribution of income. In that case, the redistribution of income needs to be discussed in a theoretical context. It can be said that the state's implementation of income redistribution through fiscal policy tools is more egalitarian than primary income distribution. In this study, both theoretical and empirical studies on income distribution and theories on income distribution in economic thought are included. The study's findings suggest that the state's participation in income distribution within the context of macroeconomic strategies will lessen income distribution inequity.

Keywords: Income Distribution; Economic Growth; Income Distribution Theories

ARAŞTIRMA MAKALESİ



ISSN 2618-6217

To cite this article/ Atıf İçin: Çalışkan, A. (2022). Gelir Dağılımında Adaletin Sağlanmasına Yönelik Yaklaşımlar: Teorik Bir Bakış. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 2, 214-229.

Giriş

Bütün ülkeler ekonomik büyüme ve kalkınmayı gerçekleştirmek için bazı politikalar geliştirmektedirler. Az gelişmiş ülkelerde özellikle kaynak yetersizliği dolayısıyla öncü seçilen sektörün geliştirilmesi ve buradan oluşan dışsal etkiler dolayısıyla diğer sektörlerin de gelişmesi amaçlanmaktadır. Kalkınma yolunda olan bu ülkeler öncelikle tarım sektörünü geliştirip daha sonra sanayi ve hizmetler sektörüne geçiş yapmaktadırlar.

Bir ülkede ekonomik büyüme ile birlikte kişi başına düşen gelir de artacaktır. Dolayısıyla ekonomik büyüme, bir ülke vatandaşlarının yaşam standardını, savunma gücünü, gelir dağılımını ve uluslararasıdaki ağırlığını değiştirir (Çelik, 2015: 254). Ülkeler bir taraftan gelir düzeylerini artırırken diğer taraftan da gelir dağılımında adaletin sağlanması üzerinde durmaktadırlar. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi gelişmiş ülkelerde de gelir dağılımında adaletin sağlanması temel amaçlardan biri haline gelmiştir.

Gelir dağılımında adaletin sağlanması konusu geçmişte olduğu gibi bugün de üzerinde durulan önemli bir konudur. Dolayısıyla bütün iktisat teorileri gelir dağılımı ile ilgilenmiştir. Gelir dağılımı iktisat teorisinde genellikle birincil gelir dağılımı olarak ele alınmış olmasına rağmen özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra devletin ekonomik hayatta artan görevleri arasında gelir dağılımında adaleti sağlamak önemli bir amaç haline gelmiştir (Altay ve Kurtaslan, 2011: 128). Dolayısıyla ülkelerin gelir dağılımında adaletin sağlanması amacı ile ekonomik ve sosyal alanda gelişme sağlaması arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu söylenebilir.

Dünya üzerinde gelir dağılımında adaletin sağlanması ve ekonomik faaliyetlerin doğal düzeni bozmadan gerçekleştirilmesi için üretim aşamasında, maksimum kâr yerine toplumsal faydayı sağlamak, tüketim aşamasında ise hırsları tatmin etmek yerine, ihtiyaçları gidermek temel amaç olmalıdır. Bunu gerçekleştirmek ise toplumdaki kişilerin yüksek bir sosyal sorumluluk ve ahlak anlayışı içerisinde hareket etmeleri ile mümkün olacaktır (Karagül 2022: 2).

Bu çalışmada ilk olarak gelir dağılımı ile ilgili literatüre yer verilmiştir. Daha sonra gelir dağılımına ilişkin kavramsal çerçeve çizilerek gelir dağılımı çeşitleri ve gelirin yeniden dağıtımını savunan görüşler ile karşı olan görüşler üzerinde durulmuştur. Çalışmanın son kısmında iktisadi düşüncede gelir dağılımına yönelik ortaya atılan teoriler ve teorilerin karşılaştırılması yapıldıktan sonra sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

1. İlgili Literatür

Literatürde gelir dağılımına yönelik birçok çalışma yer almaktadır. Bu kısımda gelir dağılımına ilişkin yapılan gerek teorik gerekse ampirik çalışmalara yer verilmiştir.

Baş (2009) çalışmasında, Küreselleşme sürecinin gelir dağılımı üzerinde ülke içinde ve ülkeler arasında yapmış olduğu etkileri inceleyen ampirik çalışmaları incelemiş ve çalışmaların bulgularını değerlendirmiştir. Bulgulara göre gelir dağılımında adaletsizlik ülke içinde ve ülkeler arasında küreselleşme sürecinde artış göstermiştir. Fakat gelir dağılımındaki adaletsizlik gelişmekte olan ülkelerde daha fazla iken gelişmiş ülkelerde daha az olduğu belirtilmiştir. Bulgulara dayanarak Türkiye de gelir dağılımının 1980 yılından sonra gittikçe bozulduğuna vurgu yapılmıştır.

Çalışkan (2010), Türkiye'nin gelir eşitsizliğini ve yoksulluk konusunu, OECD ülkeleriyle karşılaştırma yaparak analiz etmiştir. Gelir dağılımına ilişkin verilerin üretilmeye başlandığı 1960'dan günümüze kadar gelir dağılımında iyileşmenin gerçekleşmemesini hükümetlerin sosyal politikaları daha az uygulamalarına bağlamıştır. Araştırmada ayrıca gelir eşitsizliği açısından Türkiye'nin OECD ülkeleri arasında iyi bir yere sahip olmadığına vurgu yapılmıştır.

Kubar (2011) yaptığı çalışmada, 1994-2007 dönemi Türkiye'de gelir dağılımı ve gelir dağılımı etkisini ele almıştır. Araştırmanın amacı, gelir dağılımına ilişkin teorileri ortaya koymak ve Türkiye'de gelir dağılımında ortaya çıkan değişimleri incelemektir. Çalışma sonucu, ülkemizde 1994 ve 2001 yılında ortaya çıkan krizlere karşı uygulamaya konan programlarda kısa ve uzun vadeli hedeflerin çatıştığını ve kısa vadeli hedeflere ulaşma önceliğinin de gelir dağılımını daha da bozduğuna vurgu yapılmıştır.

Akın (2015), gelir dağılımı ve gelir dağılımına müdahaleye yönelik yaptığı çalışmasında, Neo-klasik iktisadın gelir bölüşümünde, bütün üretim faktörlerinin üretime yaptığı katkı oranına uygun üretimden pay alması gerektiğini, uygulamada ise katkılarına uygun payı alamadıklarını belirtmiştir. Emek sahiplerinin emekleri karşılığında pay alamamalarının verimliliklerini düşüreceğini, bu durumun da olumsuz sonuçlar doğuracağından devletin gelir dağılımına yeniden müdahale etmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Devletin gelir dağılımına müdahale etmesi sonucu adaletsizliğin azaltılacağı vurgulanmıştır.

Demirgil (2018), Türkiye'de vergilerin gelir dağılımı üzerindeki etkisini 1980-2014 yılları için araştırmıştır. Çalışmada gini katsayısı ve vergiler arasındaki uzun dönemli ilişki Autoregressive Distributed Lag Bound Test (ARDL) sınır testi yaklaşımı ile analiz edilmiş olup çalışma sonucu, %1'lik bir dolaylı vergi artışı, gini katsayısını %0,10 oranında artırdığını, %1'lik bir dolaysız vergi artışının ise gini katsayısını %0,05 oranında azalttığı sonucuna ulaşmıştır.

Teyyare & Sayaner (2018) Türkiye'de vergiler, kamu harcamaları ve kamu borçlanması ile kurumsal kalite faktörünün gelir dağılımı üzerindeki etkisini 1990-2016 dönemi için En Küçük Kareler Yöntemi ile analiz etmiştir. Yapılan analiz sonucunda kamu harcamaları, vergiler ve kurumsal kalite düzeyindeki artışların gelir dağılımındaki eşitsizliği

azalttığı ve kamu borçlanma düzeyindeki artışın ise gelir dağılımındaki eşitsizliği artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kalaycı & Öztürk (2018) yaptıkları çalışmada, gelir dağılımı ile enflasyon, işsizlik ve eğitim harcamaları arasındaki ilişki 1980-2013 dönemi yıllık verileri kullanılarak Johansen eş-bütünleşme testi ile VAR analizi yöntemiyle incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda gelir dağılımı eşitsizliği ile işsizlik, enflasyon ve eğitim harcamaları arasında uzun dönemli bir ilişki olduğuna ulaşılmıştır.

Bulut vd. (2019) yaptıkları çalışmada, 30 gelişmiş ve 8 gelişmekte olan ülkede 2000-2015 yılları için kullandıkları maliye politikası araçlarının gelir dağılımı üzerine etkilerini Panel veri analizi yöntemi ile araştırmıştır. Çalışmada kullanılan veriler Dünya Bankası verilerinden alınmıştır. Analiz sonucu, gelir dağılımı üzerinde maliye politikası araçlarının etkisi, ülkelerin gelişmişlik düzeylerine bağlı olarak değiştiğine ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca gelir dağılımı adaleti için gelişmekte olan ülkelerde vergilerin, gelişmiş ülkelerde ise kamu harcamalarının etkin olduğu belirtilmiştir.

Kızıltoprak (2020), gelir dağılımı eşitsizlikleriyle mücadelede vergilerin rolünü ele aldığı çalışmasında, gelir dağılımı eşitsizliğinin ölçülmesinde kullanılan Gini katsayısını referans almıştır. Türkiye ve çeşitli ülkelere ait vergi öncesi ve vergi sonrası Gini katsayıları kullanılarak vergilerin gelir dağılımındaki etkinliği karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Vergi sonrası Gini katsayısında düşüşün fazla olduğu ülkelerde dağıtım adaletinde etkinlik söz konusu iken, vergi sonrası Gini katsayısında düşüşün az olduğu ülkelerde ise gelir dağılımında düzelme söz konusu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kutbay (2020) çalışmasında, 17 OECD ülkesinde vergi ve sosyal güvenlik katkı paylarının gelir dağılımı üzerindeki etkisini 2004-2017 dönemi verilerini kullanarak panel veri analizi yöntemiyle araştırmıştır. Çalışmada Gini katsayısı bağımlı değişken, kişisel gelir vergisi, mal ve hizmetler üzerinden alınan vergiler, kurumlar vergisi, mülk üzerinden alınan vergiler ve sosyal güvenlik katkı paylarının toplam vergiler içindeki payları ise bağımsız değişken olarak alınmıştır. Çalışma sonucunda mal ve hizmetler üzerinden alınan vergilerin gelir dağılımı eşitsizliği üzerinde pozitif etki yaptığı, kişisel gelir vergisi, kurumlar vergisi ile sosyal güvenlik katkı paylarının ise negatif olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Dolaylı vergilerin gelir dağılımı eşitsizliğini artırdığına, dolaysız vergilerin ise gelir eşitsizliğini azalttığına vurgu yapılmıştır.

Kutlu Horvath & Horvath (2020), 1950'den günümüze güncelliğini koruyan fonksiyonel gelir dağılımı konusunun evrimini literatür taraması yapmak suretiyle eleştirel bir yaklaşımla analiz etmiştir. Çalışmada gelir dağılımına yönelik tartışmalara Post Keynesyen görüşler çerçevesinde ışık tutmayı amaçlamıştır. Literatürde sonradan ortaya çıkan modellerin

Post Keynesyen gelir dağılımı analizine teorik ve ampirik açıdan katkı sağladığına vurgu yapmışlardır.

Eraslan vd. (2021) yaptıkları çalışmada, ülkelerin sosyal devlet anlayışına uygun olarak gelir dağılımında adaleti sağlayacak stratejik öngörülerini ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu amaca yönelik olarak nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş, ikincil veri toplama tekniği ile elde edilen veriler, sistematik derleme yöntemiyle analiz edilerek yorumlar yapılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında Türkiye'nin gelir dağılımında dengesizlik olduğuna vurgu yapılarak, 2020 yılına ait verilere göre, toplam gelirden en zengin %20'lik kesimin aldığı pay, en yoksul %20'lik kesimin almış olduğu payın yaklaşık sekiz katı olduğuna değinilmiştir.

Polat (2021), dolaylı ve dolaysız vergilerin gelir dağılımı üzerine etkilerini, 28 Avrupa Birliği ülkesi ve Türkiye için 2006-2018 yıllarına ait verileri kullanarak yeni nesil panel veri analizi yöntemi ile analiz etmiştir. Çalışma sonucunda, toplam vergi içerisinde dolaylı vergilerin artışı gelir dağılımında eşitsizliği artırdığı, dolaysız vergi payının artması ise gelir dağılımında eşitsizliği azalttığı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca insani gelişmişlik seviyesinde meydana gelen artışlar da gelir dağılımında eşitsizliği azalttığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Çelik & Erkişi (2022) yaptıkları çalışmada gelir dağılımına etki eden faktörleri tespit etmeye çalışmışlardır. Bu amaçla temel değişken olarak enflasyon seçilmiş, bununla beraber işsizlik, iktisadi büyüme, devlet harcamaları, dış ticaret ve nüfus gibi değişkenler de yer almaktadır. Dünya bankasının sınıflandırmasından alınan gelişmekte olan 19 ülkeye ait 1990-2017 yılları verileri kullanılarak panel veri analizi yöntemi kullanılarak analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda seçilen ülkelerde enflasyondaki bir birimlik artışın Gini Katsayısını 0.0000076 arttırdığına ulaşılmıştır. Sonuç olarak gelişmekte olan ülkedeki enflasyon oranındaki artış gelir dağılımında adaletsizliğe neden olmaktadır. Diğer değişkenlerden biri olan iktisadi büyüme verisi için kullanılan, kişi başına düşen milli gelirden ortaya çıkan bir birimlik artışın Gini katsayısını 0.0000044 azaltarak gelir dağılımında adaleti iyileştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Akın & Aytun (2018) çalışmalarında, 1980-2013 dönemi verilerini kullanarak Türkiye'de gelir dağılımının belirleyicilerini zaman serisi analizi yöntemiyle tespit etmeye çalışmışlardır. Nedensellik analizi çalışmasında kişi başına düşen milli gelir, enflasyon oranı, dış borç faiz ödemeleri, dışa açıklık oranı ve kamu harcamaları açıklayıcı değişken olarak belirlenmiştir. Çalışma sonucunda enflasyon ile gelir eşitsizliği arasında nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

2. Gelir Dağılımına İlişkin Kavramsal Çerçeve

Bu başlık altında, gelir dağılımı kavramı ve gelir dağılımı çeşitleri üzerinde durulmuştur.

2.1 Gelir Dağılımı Kavramı

Gelir dağılımı kavramı gelir farklılaşmasının açıklanmasına yöneliktir. Bu açıdan bakıldığında gelir dağılımı, ekonominin temel açıklayıcısı olup toplumsal ve ekonomik ilişkilere açıklık kazandırır. Gelir dağılımına ilişkin yapılan araştırmalar, toplumların sosyal ve politik yapılarını anlamak ve açıklamak için imkân sunmaktadır. Gelir dağılımı, gelir eşitsizlikleriyle ekonomik ve toplumsal kurumlar arasında nasıl bir ilişki bulunduğunu, zenginler ve yoksullar arasında ortaya çıkan gelir farklılıklarının zaman içerisindeki değişimlerini gösterir (Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), 2001: 3).

En genel tanımıyla gelir dağılımı, bir ülkede belirli bir dönemde ortaya çıkarılan gelirin kişiler, toplumsal gruplar ve üretim faktörleri arasındaki dağılımını ifade etmektedir. Bir ülkede yaşayan kişilerin bazıları hastalık, sakatlık, yaşlılık ve işsizlik gibi nedenlerden dolayı yeter miktarda gelir elde edemeyebilir. Dolayısıyla devlet, kendi kusurları olmaksızın geçimlerini tam olarak sağlayamayan bu gibi kişilerin yeter miktarda gelire kavuşmalarına imkân sağlayan gelirin yeniden dağıtımını önlemlerini almak durumundadır. İktisadi faaliyet içerisinde fonksiyonel gelir dağılımı sonucu ilk olarak ortaya çıkan gelir brüt gelirdir. Ekonomi teorisi brüt ile ilgili olup buna faktör gelirlerinin dağılımı veya birincil dağılım denir. İkincil dağılım ise gelirin elde edilişi ile kullanılışı arasında geçen yeniden dağılımı ifade eder. İkincil dağılım aynı zamanda devletin araya girerek bir kısım sosyal nedenler ile bir dağılım yapması anlamına gelmektedir (Yazıcıoğlu, 2014: 90). Gelir dağılımı, bir ülkede zengin ile yoksul arasındaki gelir farklılığının nasıl değiştiğini ortaya koymaktadır.

2.2 Gelir Dağılımı Çeşitleri

Gelir dağılımı çeşitleri, ortaya çıkan gelirin kişiler, üretim faktörleri, ekonomideki sektörler ve ülkedeki bölgeler arasında dağılımı olmak üzere dört farklı şekilde tanımlanmaktadır.

2.2.1. Kişisel Gelir Dağılımı

Bir ülkede elde edilen toplam gelirin toplumdaki kişiler, aileler ve gruplar arasındaki dağılımına kişisel gelir dağılımı adı verilir. Tanımdan da anlaşıldığına göre burada ortaya çıkan toplam gelirin kişiler veya haneler arasındaki dağılımı öne çıkmaktadır. Bireysel ve statik olan kişisel gelir dağılımından beklenen en önemli amaç hane halkları arasında oluşan gelir eşitsizlikleri ortaya koymaktır. Kişisel gelir dağılımıyla ilgili araştırmalar, elde edilen gelirin kişiler ve haneler arasında nasıl bölüştüğünü ortaya koymak ve bu kişilerin ekonomik ve sosyal yapılarında zamanla nasıl bir değişiklik olduğunu belirlemek açısından büyük öneme sahiptir (DPT, 2001: 4)

En yaygın olarak kullanılan kişisel gelir dağılımı hesaplamasında, hane halkının elde ettiği gelir büyüklüğüne göre bir sıralama gerçekleştirilir. Bu sıralamada ülkenin nüfusu %20'lik dilimler halinde beş gruba ayrılır. Gelir seviyesi en düşük olan grup ilk %20'lik guruptur. Gelir seviyesi en

yüksek grup ise son %20'lik dilimdeki gruptur. En düşük gelire sahip %20'lik dilim ile en yüksek gelire sahip %20'lik dilimin milli gelirden aldığı pay arasındaki fark ne kadar büyük olursa gelir dağılımında adaletsizlik artmış olmaktadır (Akın & Aytun, 2018: 54).

2.2.2. Fonksiyonel Gelir Dağılımı

Fonksiyonel gelir dağılımı, bir ekonomide üretim sonucu ortaya çıkan gelirin, üretim faktörleri arasındaki dağılımını ifade etmektedir. Fonksiyonel gelir dağılımı gelir bölüşümünde, üretimin ne kadarının toprak sahiplerine rant, işgücü sahiplerine ücret, sermaye sahiplerine faiz ve ne kadarının teşebbüs sahiplerine kâr olarak kaldığını ortaya koymaktadır (DPT, 2001: 4). Başka bir ifadeyle bir ülkede oluşturulan gelirin, asli üretim faktörleri olan toprak sahipleri, emek, sermaye ve girişimci arasındaki bölüşümünü ifade etmektedir.

Bir ülkede üretim faktörleri fiyatı cinsinden, milli gelirin paylaşımı fonksiyonel gelir dağılımı olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla ülke içerisinde elde edilen gelirin temel üç üretim faktörü olan; toprak sahipleri, emek ve sermaye arasında bölüşümünü; diğer bir ifadeyle, GSYİH içinde ücret ve ücret dışı diğer gelirlerin payları belirlenmiş olmaktadır. Buradaki paylaşımda, üretimin ne kadarı işgücü sahiplerine ücret olarak, sermaye sahiplerine faiz olarak, toprak sahiplerine ise rant olarak dağıtıldığını ve ne kadarının teşebbüs sahiplerine kâr olarak kaldığını incelenmektedir (Kubar, 2011: 229).

2.2.3. Sektörel Gelir Dağılımı

Sektörel gelir dağılımı, tarım, sanayi, hizmetler, inşaat ve ticaret gibi sektörlerin toplam üretimde ne kadar paya sahip olduklarını ifade eder. Sektörel gelir dağılımı ile bir ülke ekonomisinde güçlü durumda olan sektörlerde belirlenmiş olur. Günümüzde sektörlerin ekonomi içerisindeki ağırlığına bakıldığında, tarım sektöründen sanayi sektörüne sonra da hizmet sektörüne doğru bir yönelme olduğu görülmektedir (Gençler, 2017: 27).

2.2.4. Bölgesel Gelir Dağılımı

Bölgesel gelir dağılımı, millî gelirin bir ülkede, farklı kıstaslara göre belirlenmiş bölgeleri arasındaki dağılımını ifade etmektedir. Bu dağılımda ülkeler coğrafi bölgelere, yerleşim yerlerinin kırsal veya kentsel olmasına, gelişme seviyesine göre bölgelere ayırarak analiz edilmektedir. Milli gelirin ülkelerin bölgeleri arasında eşit dağıtıldığı söylenemez. Bölgesel gelir dağılımı kavramı ülkelerin az gelişmiş ve gelişmiş bölgelerindeki gelir farklarını açıklamak amacı ile kullanılmaktadır. Bir ülkenin her bölgesinde Kişi Başına Düşen Millî Gelirin (KBDMG) karşılaştırılması ile bölgelerarası gelir dağılımı eşitsizliği ölçülmüş olmaktadır (Çalışkan, 2010: 93). Böylelikle bölgesel gelir dağılımı ölçümleri, bölgeler arasında gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak için hangi politikaların güdüleceğine ışık tutmuş olur.

Genel olarak gelir dağılımı ayrımı, birincil dağılımı ve ikincil dağılım olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Birincil dağılım, piyasa işleyişi sonucu ortaya çıkan gelir dağılımını, ikincil dağılımı ise, devletlerin piyasa mekanizmasına bir kısım araçlarla müdahale etmesi sonucu yapılan dağıtımdır (Akın & Aytun, 2018: 55). Yukarıda açıklanan gelir dağılımı çeşitleri birincil dağılım içerisinde yer almaktadır.

3. Gelirin Yeniden Dağıtımı

Günümüzde gelir eşitsizliğinin bütün dünyada artış göstermesi, gelirin yeniden dağılımını sağlayan politikaların uygulanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Gelirin yeniden dağıtımı, ülkedeki vergi, sosyal harcamalar ve transfer harcamalarından etkilendiği söylenebilir. Devletin maliye politikası araçları ile gelirin yeniden dağıtımı ile ikincil gelir dağılımı gerçekleşmiş olmaktadır. Dolayısıyla serbest piyasa şartlarında sağlanamayan gelir dağılımında adalet, devletin müdahalesi ile sağlanmaya çalışılmaktadır (Bulut vd., 2019: 250). Böylelikle devletin araya girmesi sonucu ortaya çıkan ikincil gelir dağılımı, birincil gelir dağılımına göre daha eşitlikçi olduğu düşünülmektedir (Yazıcıoğlu, 2014: 90).

Bu kısımda gelirin yeniden dağıtımını savunan görüşler ile karşı olan görüşlere yer verilmiştir.

Devlet, gelir dağılımı eşitsizlikleri ile mücadeleyi maliye politikası araçlarından vergiler ve kamu harcamaları ile gerçekleştirmektedir. Bu konuda Thomas Piketty “21. Yüzyıl’da Sermaye” adlı kitabında gelir ve servetin dağılımı üzerinde durmuştur.

Piketty kitabında, 19. yüzyılın iktisatçılarını bölüşüm sorununu iktisadi analizin merkezine yerleştirdikleri için büyük bir övgüyü hak ettiklerini belirtmiştir. İktisatçıların çok uzun süredir servet dağılımını göz ardı ettiklerini belirterek, eşitsizlik sorununu iktisadi analizin merkezine tekrar yerleştirmek gerektiğine vurgu yapmıştır. Gelir eşitsizliğinin dinamiklerinin ancak uzun vadede incelenebileceğini, bununla birlikte ancak vergi kayıtlarından yararlanıldığı takdirde mümkün olabileceğini belirtmiştir (Piketty, 2014: 18). Piketty, yüksek gelir ve servet sahiplerinin vergilendirilmesi sonucu gelir eşitsizliğinin azaltılabileceğini savunmuştur.

Gelirin yeniden dağıtımına karşı olan görüşün temsilcilerinden Nozick yoksul insanlara yardım edilmesi gerektiğini, fakat bu yardımın yüksek gelirli insanların özgür iradeleri ile yapmaları gerektiğini vurgulamıştır. Başını John Rawls’ın çektiği gelirin yeniden dağıtımına prensip olarak karşı duruş sergilenen görüşe göre, gelirin yeniden dağıtımında nesiller arasındaki adaletsizlikleri azaltıcı etkisi nedeniyle sadece veraset vergileri uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Rawls’ın konu hakkındaki görüşüne karşıt olan Lustig, gelir dağılımı üzerinde dolaylı vergilerin negatif etkisi olduğunu ve genel bir vergi artışının dolaylı vergi artışına

da sebep olacağından yoksulluğu daha da arttıracağını kabul etmiştir (Kızıltoprak, 2020: 332).

4. İktisadi Düşüncelerde Gelir Dağılımı

İktisadi alanda yapılan analizlerin sistematik hale geldiği ilk günden itibaren ekonominin temel sorunlarından biri, elde edilen toplam gelirin üretime katkı yapan kişiler arasında nasıl paylaşıldığının belirlenmesidir.

İktisadi düşünce yapısında ilk bilimsel ekol olan Fizyokratlardan Neo-Klasik iktisatçılara kadar bütün iktisadi ekoller, gelir bölüşümü üzerinde durmuşlardır. Fakat gelir bölüşümü konusunun normatif bir özellik taşıması, herkes için geçerli olan evrensel bir teorinin ortaya konmasını engellediği söylenebilir (Uyanık, 2017: 40).

Bu kısımda iktisadi düşüncede gelir dağılımına ilişkin ortaya atılan çeşitli teorilere yer verilmiştir.

4.1. Fizyokratlar

Gelir dağılımı konusuna ilk değinen Fizyokratlar, fonksiyonel gelir dağılımı üzerinde durmuştur. Fizyokratların gelir bölüşümü teorisi, ekonomik hayatta mülk sahipleri, üreticiler ve tüccarlardan oluşan üç kesimin varlığına ve ortaya çıkarılan gelirin bu üç kesim arasındaki dağılımına vurgu yapmaktadır.

Fizyokratlar, toprağı işleyenleri üretken sınıf, tüccarlar ve zanaatkârları ise kısır sınıf olarak ifade etmişlerdir. Tarımsal üretimin tek üretken faaliyet olduğunu belirten fizyokratlar, tarım kesiminde üretimde bulunanların oluşturdukları artıkla kendi geçimlerini sağladıkları gibi kısır sınıf olarak ifade ettikleri diğer sınıflarında ihtiyaçlarını karşıladığını belirtmişlerdir. Fizyokratlar, gelirin elde edilmesi ve bölüşümü arasındaki ilişki ile üretken sınıf olan toprağı işleyenlerin kısır sınıflara bir artık oluşturduğunu kabul etmesine rağmen; gelir dağılımı konusunu çözümlenmesi gereken bir sorun olarak görmemişlerdir. Doğal düzen düşüncesiyle uyumlu şekilde devletin gelir dağılımına müdahalesine gerek duymamışlardır. Fizyokratlar, ortaya attıkları görüşleri ile Klasiklere öncülük etmişlerdir (Ulutürk & Ersezer, 2005: 91).

4.2. Klasik Okul

İtalyan iktisatçı Vilfredo Pareto'ya göre, ekonomik kaynakların miktarı, üretim tekniği, zevk ve tercihler veri durumunda olduğunda, bu kaynakların yeniden dağılımı sonucu bir kişinin refah seviyesini düşürmeden başka bir kişinin refah seviyesini yükseltmek imkânı yoksa toplum maksimum refah seviyesine ulaşmış demektir. Klasik iktisatçılarda Pareto'dan önce aynı görüşleri ileri sürmüşlerdir (Akın, 2015: 14).

Klasikler, gelirin elde edilişi ve kullanımı ile birlikte dağılımı ile de ilgilenmişlerdir. Gelir dağılımını, kişisel ve fonksiyonel dağılım farkına eğilmeden incelemiş olan klasikler, sadece fonksiyonel gelir dağılımına değinmişlerdir. Konuyla ilgili ilk önemli fikri ortaya atan David Ricardo,

milli geliri meydana getiren faktörler arasında paylaşımını gösteren yasaların araştırılmasını iktisat teorisinde en önemli amaç olarak nitelendirmiştir. Adam Smith ise bir ülkenin servetini, ülkenin toprağı ve toplumun bir yıllık üretimi olarak ifade etmiştir. Smith'e göre üretimde değerin kaynağı emektir. Ortaya çıkan değerin birikmesi, sermayeye dönüşmesi ve dağılımı düşüncesi ile sermaye ve dağılım kuramını ortaya atmıştır (Uyanık, 2017: 41).

4.3. Marksist Doktrin

Marksist doktrinde gelir dağılımı konusu, tarihsel süreç içerisinde gelişen üretim ilişkileri sonucu ortaya çıkmıştır. Bir toplumu meydana getiren iki sınıfın çıkarları çelişkilidir. Kapitalist sınıfın zenginleşmesi için emekçi sınıfın yoksullaşması gerekmektedir. Dolayısıyla emek sahibi işçiler, ürettiklerine oranla daha fazla yoksullaşmış olmaktadır. Gelir dağılımını yeniden gerçekleştirmekse ancak geçerli olan ekonomik sistemin değiştirilmesiyle mümkün olacaktır. Bu değişimle mülkiyet ilişkileri değişmiş olacaktır. Bu yapılamadığında ise işçi sömürsünün devam etmesi nedeniyle, gelir dağılımında zaman içerisinde bir iyileşme oluşmayacaktır (Ulutürk & Ersezer, 2005: 102). Karl Marks, klasiklerin aksine kapitalist sistemde işsizliğin kalıcı olduğunu vurgulamıştır (Akdağ, 2020: 55). Marksist doktrin, gelir dağılımında adaletin sağlanması için özel mülkiyet yerine kamu mülkiyetinin benimsenmesi gerektiğini belirtmiştir. Marks bu yaklaşımı ile kapitalist sistemin üretim ve bölüşüm faaliyetlerini tümünden reddetmektedir.

4.4. Neo Klasik Teori

Gelir dağılımında eşitlik yerine adalet kavramını öne çıkaran Neo Klasik teori, her üretim faktörünün üretime yapmış olduğu katkı oranında getiri sağladığını ve bu durumun adil olduğunu belirtmiştir. Girdilerin üretime katkıları aynı olduğunda toplam ürün, üretimde kullanılan girdiler arasında eşit bölüşülmektedir. Fakat girdilerin üretime katkıları farklı ise gelir bölüşümünde de farklılık oluşturacağını ve eşit olmasa da adil bir gelir dağılımı olacağını ifade etmektedir (Akın, 2015: 16).

Neo klasik iktisatçılar klasiklerin aksine, ekonomilerde gelir dağılımı diye bir sorun olmadığını savunmuşlardır. Herkesin üretime katkısı oranında gelir elde ettiklerini, kişilerin elinde bir artık kalmadığını ve sonuçta da gelir dağılımı sorunu olmadığını vurgulamışlardır. Gelir dağılımında sorun olmadığı kabul edildiğinden devletin ekonomik hayata müdahalesini gerektirecek bir durumun da olmadığını belirtmişlerdir (Ulutürk & Ersezer, 2005: 95).

Gelir dağılımı konusuna Klasik iktisatçılardan farklı yaklaşan Neo Klasik iktisatçılar, kişisel ekonomik aktörleri göz önünde bulundurarak değerlendirmişler ve böylelikle piyasa ekonomisinin işleyişine de yeni bir yaklaşım tarzı getirmişlerdir (Akdağ, 2020: 56).

4.5. Keynesyen İktisadın Gelir Dağılımına Bakışı

Keynes, bir ekonomide genel çıktı düzeyi ile istihdamın birbiriyle karşılıklı ilişki içerisinde olduğunu belirtmiştir. Keynes, Neo-klasik teorinin, kişisel kararlar ile bütün arasında yer alan ilişkiyi dikkate almadığına dikkat çekmiştir. Ekonomilerin gelişmesi için en iyi sistemin kapitalist sistem olduğunu kabul eden Keynes'in, kapitalizme yaptığı en büyük katkı, 1929 dünya bunalımında istihdam sorununa odaklanmayı sağlamasıdır. Keynesçi iktisat teorisinin geçerli olduğu yıllarda bilimsel ilginin gelir eşitsizliklerinden daha çok yoksulluk sorunu üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir (Uyanık, 2017: 53). Keynes, gelir dağılımı konusuna eğilmiş, liberal ekonomik sistemin en önemli sorunlarından birincisinin tam istihdam ikincisinin ise gelir dağılımı olduğunu vurgulamıştır. Keynes'in ortaya koyduğu analiz yöntemleri, sonraki dönemde gelen iktisatçılar tarafından uzun dönemde ekonomik büyüme ve bölüşüm teorilerine temel teşkil etmiştir. Ayrıca Kalecki modeli ve devamı olan Mitra modeli dışındaki tüm bölüşüm teorileri, tam rekabet varsayımına dayandığı söylenebilir (Çiftçi, 2018: 28).

4.6. Neo Keynesyen Okul

Neo Keynesyen okulun kurucusu ve savunucusu olarak bilinen Kalecki, Kaldor, Pasinetti ve Robinson, gelir dağılımında etkinlik için işçi sınıfı ve kapitalist olmak üzere iki sınıfa bölünmüş piyasanın, işçinin aleyhine gelişen durumunu fiyat uyumu çerçevesinde daha nitelikli inceleneceğini fark etmişler ve temel teoriyi bir adım daha ileri götürmüşlerdir. Neo Keynesyen okul bölüşüm teorisini, parasal ücretin sabit olması ve yatırımın tasarruflardan bağımsızlığı varsayımı olan fiyat uyumu mekanizması üzerine kurmuştur. Bu teori ile ücretler ile fiyatlar arasındaki sarmalı yani enflasyon sürecinin sebeplerini açıklamayı hedeflemişlerdir (Uyanık, 2017: 54).

Gelir dağılımı konusuna ilişkin çalışmalar 1950'den 1980'lere kadar teorik olarak ilerlemiş, 1980'den sonra ise teorik yapının gelişim sürecini tamamlaması sonucunda ampirik yönlü çalışmalar hız kazanmıştır (Akdağ, 2020: 116).

5. Teorilerin Karşılaştırılması

Gelir dağılımı konusu üzerinde duran iktisat okullarının ortaya koymuş oldukları modeller daha çok fonksiyonel gelir dağılımı etrafında yoğunlaşmaktadır. Keynesyen iktisat ekolü gelir dağılımı konusunu makro düzeyde ele alarak gelirin fonksiyonel dağılımı üzerinde çalışmışlardır. Farklı bir ifadeyle neo klasiklerin mikro düzeyde faktör fiyatlandırması olarak ele aldıkları bölüşüm konusunu makro düzeyde ele aldıkları görülmektedir (Çiftçi, 2018: 22).

Gelir dağılımı ile ilgili literatürün incelenmesi sonucunda konuyla ilgili farklı görüşlerin ortaya atılmasının nedeni değerlendirmelerde ideolojilere göre hareket edilmesidir. Ayrıca iktisadi düşünce akımlarının ekonomik konulara ideolojilerini de dahil etmeleri sonucu yaklaşım

farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Örneğin klasik iktisatçılar ekonomik büyüme aşamasında faktör paylarının gelişimi üzerinde dururken aynı zamanda faktör paylarını sınıf temelli ele almışlardır. Buna karşın neo klasik iktisatçılar gelir dağılımı konusunu, sınıf boyutunu dikkate almadan yalnızca faktör fiyatlandırması açısından değerlendirmişlerdir (Çiftçi, 2018: 25).

Yukarıda üzerinde durulan yaklaşımlardan klasik okul ve Marksist doktrin birbirine karşıt olmasına rağmen, birlikte değerlendirildiğinde her ikisinin de ortak yanı, teorileri bölüşüm yani sınıf ilişkileri üzerine dayandırmış olmalarıdır. Gerek klasik okul gerekse Marksist iktisat, işçi ve sermaye sınıfının çıkarlarının birbirleriyle çeliştiğini belirtmişlerdir. Sermaye sahibinin elde ettiği kâr ile emek sahibinin elde ettiği ücret arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, birinde meydana gelen artışın diğerini azaltacağı ve ücret elde eden emek sahiplerinin ülkenin ekonomik gelişmesinden kazançlı çıkmayacaklarını belirtmektedirler. Fakat klasik teorilerinde var olan bu ilişkilerin sürdürülmesi gerektiğine, Marksist doktrin ise değiştirilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır (Ulutürk & Ersezer, 2005: 103).

Karl Marks'ın pozitif iktisat teorisi özellikle Smith ve Ricardo gibi klasik iktisatçıların öğretileriyle uyumludur. Marks, gelir dağılımında ilgi odağını bireysel gelir dağılımı yerine fonksiyonel gelir dağılımına yöneltmiştir. Marks geçim ücretleri teorisini benimsemiş fakat Smith ve Ricardo'nun çalışmalarında bulunmayan işsizliği eklemiştir. (Akdağ, 2020: 55).

6. Gelirin Adaletsiz Dağılımı

Gelirin adaletsiz dağılımı ekonomilerin en önemli sorunları arasındadır. Bu sorunu ortadan kaldırmak için gelir dağılımında adaletsizliğe sebep olan faktörleri tespit etmek ve etkilerini ortaya koymak gerekmektedir. Başta enflasyon olmak üzere işsizlik, iktisadi büyüme, kamu harcamaları ve nüfus gelir dağılımında adaletsizliğe neden olan faktörler arasında yer almaktadır (Çelik & Erkişi 2022: 255). Gelir dağılımında mutlak bir adaletten söz etmek mümkün değildir. Üretim sürecinde katkısı çok olan kişinin çok pay, katkısı az olan kişinin ise az pay almasının gelir dağılımında adaletin sağlanacağı kabul edilse de genel anlamda, gelir dağılımında adaletten kastedilen; zengin ile yoksul arasında yer alan gelir farkının minimum seviyeye düşürülmesidir (Çalışkan, 2010: 2010). Gelir dağılımında eşitsizliklerin azaltılması, ülkenin ekonomik ve sosyal alanda gelişme sağlamasına katkı yaptığı söylenebilir.

Gelir dağılımına ilişkin 2000'li yıllarda yapılan çalışmalara bakıldığında eşitsizliklerin nedeni olarak, demografik yapı değişiklikleri, küreselleşme olgusu, işgücü piyasalarındaki esnekleşme, eğitimdeki ve teknolojik yapıda ortaya çıkan değişiklikler gösterilmektedir. Bununla birlikte 1980 sonrası ücretliler arasındaki eşitsizliklerdeki artış gelir dağılımındaki eşitsizliklere ayrı bir katkı yaptığı vurgulanmaktadır. İşgücü piyasalarında ortaya çıkan kurumsal değişiklikler ile birlikte eğitim ve

teknoloji alanındaki gelişmeler ücret farklılaştırmasına neden olmuş ve bu durum da ücretliler arasındaki eşitsizlikleri artırmıştır. Özellikle teknolojik gelişmelerin nitelikli işgücüne olan talebi artırması ücret farklarının artmasına ve genel olarak eşitsizliklere neden olduğu iddiaları büyük ilgi çekmiştir (Albayrak, 2014:649).

Küreselleşme süreci ile 1970'ten itibaren kapitalist üretim yapısında ortaya çıkan değişimde gelir dağılımındaki eşitsizliğe etki yaptığı ve gelir eşitsizliğini artırdığı söylenebilir (Baş, 2009: 51). Bu durumda devlet gelirin yeniden dağıtım görevini yerine getirmek suretiyle gelir eşitsizliğini azaltmalıdır.

Gelir dağılımında ortaya çıkan adaletsizliği azaltmada eğitimin büyük katkısı vardır. Bir ülkede eğitim, kişiler ve bölgeler arasında eşit verilirse gelir dağılımına pozitif katkı yaptığı, buna karşılık eşit eğitim hakkı verilmez ise gelir dağılımında adaletsizliği artırdığı birçok çalışmada ampirik bulgular ile ortaya konmuştur. Yapılan çalışmalarda eğitim düzeyi yükseldikçe istihdam oranının artarak işsizliğin azaldığı ve kişilerin daha fazla gelir elde etmeleri sonucu yoksulluğun azaldığı görülmektedir (Kalaycı & Öztürk, 2018: 165). Özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, beşerî sermaye unsuru olan eğitime daha fazla kaynak aktarmak suretiyle gelir dağılımında adaleti sağlamalıdır.

Gelirin adaletsiz dağılımı, ülkelerin iktisadi sistemlerini olumsuz etkilediği gibi toplumsal yapılarını da olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla toplumsal gerginliklere neden olan gelirin adaletsiz dağılımı konusuna ülkelerin önemle eğilmesi gerekmektedir. (Akın & Aytun, 2018: 74).

7. Sonuç

Günümüz dünyasında gelir dağılımı sorunu yalnızca ekonomik bir sorun olarak kalmayıp, aynı zamanda toplumsal bir sorun haline gelmiştir. Gelir dağılımında adaletin sağlanamadığı bir ülkelerde sosyal barış da sağlanamayacaktır. Bundan dolayı gelir dağılımında adaletin sağlanması ekonomilerin en önemli amaçları arasında yer almaktadır.

Ülkelerin ekonomik yapı ve özelliklerine göre uyguladıkları politikalar gelir dağılımı üzerinde farklı etkiler meydana getirdiği söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında, gelir dağılımına yönelik ortaya konan araştırmalar, ülkelerin ekonomik ve sosyal yapılarını anlama imkânı sunar.

Literatürde gelir dağılımına yönelik birçok çalışma yer almaktadır. Bu çalışmada gelir dağılımına ilişkin yapılan gerek teorik gerekse ampirik çalışmalara yer verilmiş, iktisadi düşüncede gelir dağılımına yönelik ortaya atılan teoriler karşılaştırmalı analiz yöntemi ile ortaya konmaya çalışılmıştır.

İktisadi düşünce de Fizyokratlardan Neo-Klasik iktisatçılara kadar bütün düşünce akımları gelir bölüşümü üzerinde durmuşlardır. Gelir dağılımına ilk değinen Fizyokratlar olmasına rağmen konuya teorik bir çerçeve çizen

Klasikler olmuştur. Klasikler gelir dağılımına, milli geliri meydana getiren üretim faktörleri arasında paylaşımını ifade eden fonksiyonel gelir dağılımı açısından bakmışlardır. Neo Klasik iktisatçılar gelir asli üretim faktörlerinden olan doğal kaynaklar, emek, sermaye ve girişimin üretime yapmış olduğu katkı oranında getiri sağlaması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Bu açıdan bakıldığında gelir dağılımında adalet vurgusunu öne çıkarmışlardır. Keynes, gelir dağılımında adaletin sağlanması konusuna eğilmesine rağmen, ekonomilerin birinci sorunu olarak tam istihdamın sağlanması olarak görmüştür. Keynes'in ortaya koyduğu analiz yöntemleri, sonraki dönemde gelen iktisatçılar tarafından uzun dönemde ekonomik büyüme ve bölüşüm teorilerine temel teşkil etmiştir.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, serbest piyasa ekonomisi sonucu ortaya çıkan gelirin birincil dağılımında adaletin sağlanamadığı bilinmektedir. Dolayısıyla birincil gelir dağılımı sonucu gelir dağılımında adalet sağlanmadığında, devlet maliye politikası araçlarından olan vergiler ve kamu harcamalarını kullanmak suretiyle gelirin yeniden dağılımını yerine getirmeli ve gelir seviyesi düşük olan kişilerin refah seviyelerini artırmalıdır. Bu amaca yönelik olarak devlet, fazla gelir elde edenlerden yüksek oranda vergi alıp bunu gelir seviyesi düşük olan kesimlere sosyal yardımlar şeklinde aktarmalıdır.

Bir ülkede gelir elde edemeyen işsiz kişiler yoksulluğu artırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında işsizlik, gelir dağılımında adaletin sağlanmasını olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla ülkeler işsizliği azaltmaya yönelik politikalar güderek gelir dağılımında adaletin sağlanmasına katkı yapmalıdırlar.

Teoriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, gelir dağılımında adaletin sağlanması için, makro yaklaşımlar çerçevesinde devlet gelir dağılımına müdahale etmek suretiyle gelir dağılımında adaletsizliği azaltma yoluna gitmelidir. Gelir dağılımında mutlak bir adaletin sağlanması mümkün olmadığından, gelirin yeniden dağıtımı ile gelir dağılımında adaletsizlik azaltılabilir.

Kaynakça

Akdağ, H. (2020). Gelir Dağılımı Teorileri Çerçevesinde Gelir Eşitsizliği Analizi. İksad Yayınevi, Ankara.

Akın, C.S., & Aytun, C. (2018). Gelir Dağılımının Makroekonomik Belirleyicileri: Türkiye Örneği. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(42), 52-81.

Akın, F. (2015). Gelir Dağılımı ve Gelir Dağılımı Müdahale Gereği. İş ve Hayat, 1(1), 9-24.

Albayrak, Ö. (2014). Eşitsizliklerin Muhteşem Dönüşü: Piketty'nin Sermaye'si ve İktisat Bilimi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 69(3), 639-654, DOI: 10.1501/SBFder_0000002328

Altay, B., & Kurtaslan, T. (2011). Genel Ekonomi. Lisans Yayıncılık, İstanbul.

Baş, K. (2009). Küreselleşme ve Gelir Dağılımı Eşitsizliği. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18(1), 49-70.

Bulut, E., Yayla, N., Yaraşır, S. & Çeviş, İ. (2019). Maliye politikalarının gelir dağılımı üzerindeki etkisi: Panel veri analizi. ICOAEF VI International Conference on Applied Economics and Finance, 247-261.

Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı: 59, 2010/2, 891-32.

Çiftçi, H. (2018). Gelir Dağılımında Genel Teorik Tartışmalar. Sosyal ve Beşerî Bilimleri Dergisi, 10(1), 18-33

Çelik, K. (2015). Makro İktisada Giriş. Trabzon: Celepler Matbaacılık Yayın ve Dağıtım.

Çelik, D., & Erkişi, K. (2022). Gelişmekte Olan Ülkelerde Gelir Dağılımına Etki Eden Faktörler. Erciyes Akademi, 2022, 36(1), 253-269

Demirgil, B. (2018). Vergilerin Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir Çalışma. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19(2), 118-131.

Devlet Planlama Teşkilatı (2001), Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu, <http://ekutup.dpt.gov.tr/>

Eraslan, İ.H., Kızıldağ, Ş., Karabalık, A.E., & Ataseven, A. (2021). Sosyal Devlet Örgütü Anlayışı Çerçevesinde Adil Gelir Dağılımına Yönelik Stratejik Öneriler. Uluslararası İşletme Bilimi ve Uygulamaları Dergisi, 1(1), 1-26.

Gençler, A. (2017), Gelir Dağılımının Kavramsal Çerçevesi. Özdemir, M.Ç., & İslamoğlu, E. (Ed), Gelir Dağılımı ve Yoksulluk, Seçkin Yayıncılık, 19-37

Kalaycı, S., & Öztürk, A. (2018). Türkiye’de Eğitim, İşsizlik ve Enflasyona Dayalı Gelir Dağılımı Adaletsizliği. Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 12/31, 151-168

Karagül, M. (2022). İktisat Ahlak ve Kapitalizm. Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6 (1), 1-21.

Kızıltoprak, Ö. (2020). Gelir Dağılımı Eşitsizlikleri ile Mücadelede Vergilerin Rolü. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2) 331-340

Kubar, Y. (2011). Bir İktisat Politikası Amacı Olarak Gelir Dağılımı: Türkiye Örneği (1994-2007) Analizi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2), 227-246.

Kutbay, H. (2020). Mali Yüklerin Gelir Dağılımı Eşitsizliği Üzerindeki Etkisi: Seçili OECD Ülkeleri İçin Ampirik Bir Analiz. Tarih Okulu Dergisi (TOD), Yıl 13, Sayı XLVIII, 3710-3728.

Kutlu Horvath, S., & Horvath, L.C. (2020). Post Keynesyen İktisatta Fonksiyonel Gelir Dağılımının Evrimi: Eleştirel Bir Literatür Analizi. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(21), 331-352.

Piketty, T. (2014). Capital in the Twenty First Century. The Belknap Press of Harvard University Press.

Polat, M.A. (2021). Vergilendirme Politikalarının Gelir Dağılımı Üzerindeki Etkileri: AB Ülkeleri ve Türkiye İçin Yeni Nesil Bir Panel Veri Analizi. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 12(29), 131-148.

Teyyare, E., & Sayaner, K. (2018). Türkiye’de Gelir Eşitsizliğinin Maliye Politikası Araçları ve Kurumsal Faktörler Açısından Analizi ve Çözüm Önerileri. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(16), 309-334.

Ulutürk, S., & Ersezer, D. (2005). Gelir, Gelir Dağılımı Yaklaşımları ve Devletin Rolü. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, Sayı 47, 87- 105

Uyanık, Y. (2017). Gelir Dağılımı Teorileri. Özdemir, M.Ç., & İslamoğlu, E. (Ed), Gelir Dağılımı ve Yoksulluk, Seçkin Yayıncılık, 39-59

Yazıcıoğlu, Y. (2014). Türkiye Ekonomisi. Detay Yayıncılık, Ankara.